

POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa D.W.
przeciwko L.Z. - Komornikowi Sądowemu
przy Sądzie Rejonowym w K.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 29 października 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 28 września 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powód D. W. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 28 września 2018 r. Orzeczeniem tym Sąd odwoławczy zmienił wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 17 sierpnia 2017 r. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego komornika sądowego L.Z. na rzecz powoda kwotę 26 714,94 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 listopada 2014 r., jako odszkodowanie za szkodę wyrządzoną mu przez pozwanego przy prowadzeniu egzekucji z prawa użytkowania wieczystego nieruchomości. W pozostałym zakresie powództwo zostało oddalone (powód domagał się łącznie – po rozszerzeniu powództwa - zasądzenia kwoty 300 000 zł tytułem odszkodowania i kwoty 200 000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę). Sąd Apelacyjny zmienił wyrok w ten sposób, że oddalił powództwo także w części uwzględnionej przez Sąd pierwszej

instancji, a w pozostałym zakresie oddalił apelację powoda. Orzeczenia te zapadły w toku powtórnego rozpoznawania sprawy. Pierwotnie spór rozpatrywał Sąd Rejonowy w K., który oddalił powództwo. Sąd Okręgowy w K. uchylił jego wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania, przyjmując w uzasadnieniu, że pozwanemu można przypisać niezgodne z prawem zaniechanie przy wykonywaniu czynności komornika w toku egzekucji z użytkowania wieczystego powoda i jego żony. Zaniechanie polegało na niewezwaniu wierzycieli powoda do sprecyzowania majątku, do którego kierują egzekucję. W rezultacie postępowaniem egzekucyjnym nie został objęty udział powoda w prawie użytkowania wieczystego działki stanowiącej drogę dojazdową do działek nr [...]1 i [...]2, na których ustanowione było poddane egzekucji prawo użytkowania wieczystego. Sąd przyjął, że postępowaniem powinien być objęty także udział w drodze dojazdowej, który bez prawa do obu działek jest praktycznie niezbywalny. Komornik wiedział o prawach powoda do tego udziału najpóźniej od dnia 10 czerwca 2005 r. Przyjmując kwestię bezprawności działania komornika za przesądzoną, Sąd Okręgowy - któremu sprawa została przekazana po rozszerzeniu żądań przez powoda - ocenił, że szkoda powoda obejmuje różnicę pomiędzy ceną, jaką można było uzyskać w toku egzekucji ze sprzedaży użytkowania wieczystego obu działek z udziałem w wieczystym użytkowaniu działki drogowej, a sprzedażą dwóch działek bez tego udziału. Zasądzona kwota odszkodowania - 26.714,94 zł - odpowiadała tak określonej szkodzie powiększonej o część opłat publicznoprawnych, które powód musiał uiszczać od nieobjętej egzekucją i nieprzydatnej mu działki drogowej. Sąd Okręgowy w K. zasądził tę kwotę z ustawowymi odsetkami od dnia 21 listopada 2014 r., oddalając dalej idące żądania jako nieuzasadnione.

Sąd drugiej instancji, do którego apelacje złożyły obydwie strony, przyjął ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego. Stwierdził, że wszczęcie i prowadzenie postępowania egzekucyjnego nie było działaniem bezprawnym, zaś nieobjęcie postępowaniem udziału w prawie do drogi nie powodowało problemów w korzystaniu lub zbyciu obydwu działek. Odnosząc się do zarzutu przedawnienia Sąd Okręgowy uznał, że przedawnieniu nie uległa część kwoty 13 350,91 zł stanowiącej obciążenie powoda należnościami publicznoprawnymi, natomiast w całości przedawnione było roszczenie o zapłatę odszkodowania

za szkodę spowodowaną bezpośrednio w postępowaniu egzekucyjnym oraz zadośćuczynienie za krzywdę spowodowaną prowadzeniem egzekucji. Powód mógł się dowiedzieć kto odpowiada za te szkody wcześniej niż w okresie trzech lat przed wniesieniem pozwu. Z kolei wliczenie do szkody należności publicznoprawnych, które ponosi powód za udział w działce drogowej Sąd uznał za niepowiązany przyczynowo z zaniechaniem pozwanego. Powód ma możliwość zrzec się nieopłacalnego prawa.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego - art. 365 § 1 k.p.c., art. 382 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 48 § 1 pkt 5, art. 49 i art. 51 w zw. z art. 281 k.p.c. i art. 328 § 1 k.p.c. W granicach podstawy naruszenia prawa materialnego podniósł uchybienie art. 231 § 1 k.k. i art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 442¹ § 2 k.c., art. 442¹ § 1 k.c., art. 4 pkt 3a, art. 93 ust. 3 i art. 99 u.g.n., art. 361 § 1 k.c., art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c. i w zw. z art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji - poprzez niewłaściwe zastosowanie. We wnioskach domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron.

Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1

- 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarżący uzasadnił rozpatrzenia jego skargi przesłankami z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Dostrzeżone przez siebie istotne zagadnienia prawne powód ujął w pytaniach:

- czy dopuszczalna jest sprzedaż w drodze egzekucji prawa użytkowania wieczystego gruntu w postaci dwóch działek bez nierozzerwalnie związanej z tymi działkami drogi dojazdowej,

- czy w sprawie, w której prawomocnie przesądzona jest kwestia niezgodnego z prawem zaniechania pozwanego będącego komornikiem i przeprowadzenie bezprawnej egzekucji, w wyniku której została wyrządzona powodowi szkoda, jest dopuszczalne powoływanie się przez pozwanego na to, że dana szkoda nastąpiłaby także wskutek późniejszego zdarzenia, stanowiącego tzw. przyczynę rezerwową, czyli że w wyniku jego zgodnego z prawem zachowania się, poszkodowany doznałby takiego samego uszczerbku,

- czy kwoty ściągnięte od dłużnika w wyniku bezprawnej egzekucji mogą spowodować zmniejszenie lub wygaśnięcie zadłużenia dłużnika, czy skutek taki może mieć tylko egzekucja, której prawna skuteczność nie została podważona.

Nadto skarżący wskazał, iż jego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w zakresie zarzutu naruszenia art. 365 § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, gdyż z jednej strony Sąd Apelacyjny powołał się na wiążący charakter prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 14 października 2015 r., którym Sąd ten uznał, że zaniechanie pozwanego było niezgodne z prawem, a z drugiej strony dokonał sprzecznie z tym przepisem odmiennej oceny prawnej i faktycznej tych okoliczności przyjmując, że zarzuty co do bezprawności egzekucji prowadzonej przez pozwanego były bezzasadne. Oczywiście zasadność skargi kasacyjnej łączył też z naruszeniem przez Sąd Apelacyjny art. 231 § 1 k.k. i art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. poprzez niezastosowanie tych przepisów, mimo istnienia dowodów, że uchybienia pozwanego w toku egzekucji miały charakter przestępny, co ma wpływ na długość terminu przedawnienia.

Istotne zagadnienie prawne to doniosły problem prawny, nowy lub już wcześniej dostrzeżony, lecz nadal niedostatecznie rozważony i wyjaśniony; mający znaczenie nie tylko jako wątpliwość występująca w danej sprawie i rzutująca na jej rozstrzygnięcie, ale powtarzająca się w przestrzeni prawnej i mająca ważne znaczenie także w innych sprawach. Problem taki powinien być przedstawiony w powiązaniu z przepisami, na których tle powstał i sprecyzowany w wywodzie prawnym, wskazującym na źródła i przedmiot niejasności i na możliwe rozwiązania interpretacyjne. Musi też rzeczywiście występować w sprawie jako punkt sporny, którego rozwiązanie jest konieczne do wydania orzeczenia w postępowaniu kasacyjnym.

Wskazane przez skarżącego zagadnienia nie mogą być uznane za istotne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., nie budzą bowiem poważnych wątpliwości lub nie występują w niniejszej sprawie. Jeśli do nieruchomości możliwy jest dojazd od drogi publicznej tzw. drogami wewnętrznymi, zachowane są wymagania związane z zapewnieniem im komunikacji. Natomiast rezerwowa przyczyna szkody nie była w niniejszym postępowaniu powoływana jako linia obrony pozwanego, ani też rozważana przez Sąd. Nie zachodzą również podstawy do uznania za bezprawną egzekucji w części, w jakiej została skutecznie przeprowadzona. Także trzecie zagadnienie jest pozbawione znaczenia.

Argumentacja zawarta w skardze kasacyjnej nie przekonuje o jej oczywistej zasadności, o której można mówić tylko wtedy, kiedy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie, a wydane orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, LEX nr 1770910). Tak rozumianą oczywistość przynajmniej jednego z zarzutów podniesionych w skardze obowiązuje jest unaocznic skarżący. W rozpatrywanej sprawie skarżący nie wykazał tego rodzaju uchybień. Ocena prawna i wskazania co do dalszego postępowania sądu drugiej instancji wyrażone w uzasadnieniu wyroku uchylającego wcześniejsze orzeczenie i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania nie wiążą Sądu Najwyższego, ponadto podstawą związania sądów powszechnych w tym wypadku nie jest art. 365 § 1 k.p.c. lecz art. 386 § 6 k.p.c.

Z uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 14 października 2015 r. wynika jedynie tyle, że Sąd ten uznał odpowiedzialność komornika za zaniechanie wezwania wierzycieli do usunięcia braków formalnych wniosków egzekucyjnych, natomiast nie stwierdził bezprawności egzekucji z użytkowania wieczystego dwóch działek przysługującego powodowi i jego żonie.

W rezultacie powołane przez skarżącego podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wystąpiły, a okoliczności sprawy nie wskazują, aby zachodziły inne przesłanki przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej powoda do rozpoznania w oparciu o art. 398⁹ § 2 k.p.c.

as]

aj